

[A. Svensson.]

pCt. i de to Naboamter mod Nord staar en Nedgang paa 30 pCt. i de sønderjydske Amter.“

Der var en Gang i Tiden efter 1864, da Nordslesvig som Følge af den store Udvandring blev kaldt et Land uden Ungdom. I Tiden efter 1920 har Nordslesvig faktisk været en Landsdel uden økonomiske Reserver. Hvad dette betyder for Befolkningens Modstandsevne i en Situation som den nuværende, behøver jeg ikke nærmere at udmale.

Men, er der saa blevet sagt, har da Nordslesvigerne ikke selv nogen Skyld i disse vanskelige Tilstande, bar de sig ikke galt ad med den tyske Mark, kunde de tyske Marktab ikke have været undgaaet, hvis man ikke havde spekuleret i den tyske Marks Opgang? Jeg vil dertil sige, at der fejles jo altid og under alle Forhold, og det skulde være meget mærkeligt, om der ikke var blevet fejlet baade af den ene og den anden under saa store økonomiske Omvæltninger som dem, den nordslesvigske Befolkning kom ud for ved Verdenskrigens Afslutning. Men vi maa dog huske paa, at der var andre og klogere Folk, der fejlede den Gang, og at dette ikke var uden Indflydelse paa de Dispositioner, som blev truffet med Hensyn til den tyske Mark i Nordslesvig.

I den nordslesvigske Vælgerforenings Protokol af 9. April 1919 læses, at i et Bestyrelses- og Tilsynsraadmøde nævnte Dato paa „Folkehjem“ i Aabenraa gav H. P. Hanssen en Del Meddelelser om den øjeblikkelige politiske Situation og omtalte ogsaa Valutaspørgsmaalet. Om den tyske Mark sagde han ordret ifølge Protokollen, at naar Tyskland først fik Fred, vilde Valutaen nok efterhaanden gaa lidt i Vejret, da Amerika nok vilde tage det ved Haanden. Det er senere paastaat, at H. P. Hanssen havde raadført sig med ledende politiske og sagkyndige Kredse her i København, og det var deres Anskuelse, han der gav Udtryk for.

Jeg ønsker ikke at rette Angreb mod nogen som helst af den Grund, jeg ønsker kun at understrege, at naar man i ledende politiske og sagkyndige Kredse kunde tage saa grundigt fejl, som man altsaa gjorde, maa man ikke fortænke den jævne nordslesvigske Befolkning i, at den ogsaa greb fejl i det Stykke.

Hvor skæbnevngert den tyske Marks Sammenbrud ramte den nordslesvigske Befolkning, kan jeg give et lille rammende Eksempel paa. Jeg udarbejdede i Fjor et

Jubilæumsskrift for den gamle danske Sparekasse i Haderslev, Sparekassen for Haderslev Byes Omegn, og jeg stødte da i Regnskabet 1925—26 paa et Beløb paa 17 748 Kr., som var overført fra Reguleringskonto til Reservefond, og som havde sin ejendommelige Historie. Disse Penge skyldtes Salget af nogle tyske Værdipapirer, der en Overgang var værdiløse, men som ved en ny tysk Lov fik en Brøkdel af deres Værdi tilbage, og som derfor hurtigt blev afhændet. Naar man saa faar at vide, at Sparekassens Mark-Afdeling i Likvidation opviste et samlet Indskud paa ca. 8 Mill. Mark, og at de førnævnte 17 000—18 000 Kr. var det eneste, der blev tilbage af disse Millioner, illustrerer det, synes jeg, iøjnefaldende, hvad Landsdelen har mistet paa den Konto.

Men det nordslesvigske Landbrug fik i alt Fald sin Prioritetsgæld strøget af sig ved Markens Sammenbrud, siges der saa. Ja, Markgælden blev afviklet ved Kronelaan fra det gamle Land, men dels blev de fleste Kronelaan optaget paa en Tid, da Markkursen var 30—40, i adskillige Tilfælde derover, dels slutte den lange Overgangstid mellem Krigens Afslutning og Genforeningen det meste af den Fordel, der herved var opnaaet.

Lad os tage en ganske enkelt Sag blandt mange, som nøje viser Gangen i det hele. Paa en alsisk Bondegaard afløstes i Januar Maaned 1919 et Laan paa 40 000 Mark til en Kurs af 48, hvortil der maatte optages et Kronelaan paa 19 200 Kr. Vekslen kom til at lyde paa 20 000 Kr., og det overskydende Beløb brugtes til Forudbetaling af 10 pCt. Rente og til Nyanskaffelser. Vekslen løb i $1\frac{3}{4}$ Aar og kostede yderligere ca. 3 000 Kr. i Renter. Da Genforeningen kom, var der købt Kunstgødning og foretaget nødvendige Anskaffelser for i alt 3 700 Kr. Derefter blev der optaget et Kreditforeningslaan paa 40 000 Kr. til en Kurs af 75, hvilket, efter at der var betalt Omkostninger og 2 pCt. af Reservefond, indbragte en Sum paa 29 200 Kr. Tilovers blev en Driftskapital paa 2 500 Kr., og ellers var Gældsbyrden den samme i Kroner, som den neppe to Aar i Forvejen havde været i Mark.

Der var dog ogsaa gamle Slægtsgaarde, hvor der slet ikke hvilede nogen Gæld paa Ejendommen. Hvorledes gik det dem? Ja, jeg har en anden Sag, som i alt Fald viser, hvordan det kunde gaa, uden at der er begaaet utilladelige Fejlgreb af nogen Art. En god dansk Kvinde i et af de vestslesvigske Sogne blev Enke i 1904. Hun sad